111414 - KUR’AN-I KERİM'DE EN KORKUTUCU ÂYET HANGİSİDİR?

Soru

Bu söz doğru mudur ve doğruluk payı nedir? Birçok seminerde tekrarlanıyor, Bizler de; destekleyicileri ve muhalefet edicileri arasında (iki arada bir derede) kalmış durumdayız. Sıhhati konusunda herhangi bir kaynak bulamadık.
Lütfen, mümkün olan en kısa zamanda cevaplar mısınız? Allah sizden râzı olsun.
Soru şu: Mü'minler için Kur’an’da yer alan en sert âyet hangisidir?
Kur’an da en dehşetli âyetin; Allah Teâlâ’nın:
[وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاء مَّنثُورًا)) [سورة الفرقان الآية:23)
"Onların işledikleri amelleri alırız da hepsini dağılmış zerreciklere çevririz." (Furkan Sûresi: 23) Âyeti olduğu bilgisi doğru mudur?
Gerçektende bu, müminler için Kur’anda (zikri geçen) en korkunç âyet midir? Hac, sadaka, Kur’an tilaveti, birçok iyilik, gece ibâdeti, hakka davet, oruç ve başka birçok türden (Tihâme dağı kadar) amele sahip bir müslüman gruptan bahsediliyor. Allah Teâlâ, bu amelleri, ondan kabul etmediği takdirde, bunca amelin sahibi olan bu şahıs iflas edenlerden olur! Çünkü bu amellerde ihlâs unsuru eksiktir. Bu yüzden, bu amellerin sahibi boşu boşuna yorulmuş, uykusuz ve aç kalmıştır. Kıyâmet gününde kulun azaptan ve rezil olmaktan kurtuluşu yalnızca ihlâs ile olacaktır. Ameller de yalnızca ihlâs ile (yapıldığı taktirde) kabul edilecektir.İşte bunlar, sempozyumlarda dillendirilenlerdir. Birçokları da bu sözlere itiraz ediyorlar. Çünkü bu (sözlerin) doğruluk payı yoktur. Dayanağı da yoktur. Başka birileri de destekliyorlar.Doruluk hangisindedir? Lütfen bilgi verir misiniz? Allah bütün emeklerinizi (n karşılığını) versin...

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Allah Teâlâ'ya ibâdet; ihlâs ve bağlılık üzerine dayanmaktadır. Bu, bütün ibâdetlerin esasıdır. İhlâs ile bağlılık bütün peygamberlerin gayesi olmuştur. Kıyâmet gününde sevap ve ceza, ihlâs ve bağlılık esasına göre olacaktır.Kim dünyevi bir karşılık beklentisi içinde olmaksızın (Allah'ın rızasını umarak) ameller işlerse, kazançlı çıkanlardan olacaktır. Kim de, şan-şöhret, mal-mülk ve saygınlık kazanmak maksadını gözetirse, kıyâmet gününde (bu niyetle yaptığı amellerinin vebalinden) kurtulamayacaktır.

İbn-i Kesîr, "Tefsîru'l-Kur'ânil-Azîm" adlı eseri (6 /103) nde der ki:

Kur'an da en dehşetli âyetin;Allah Teâlâ'nın:

[وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاء مَّنثُورًا)) [سورة الفرقان الآية:23)

"Onların işledikleri amelleri alırız da hepsini dağılmış zerreciklere çevririz." (Furkan Sûresi: 23)

Sözü, Allah Teala'nın; kullarını, yapmış oldukları hayır ve şerlerden hesaba çekeceği kıyâmet günündedir.Müşriklerin -kendilerine fayda vereceğini umarak- yaptıkları amelleri bir şey ifade etmeyeceği haber verilmektedir. Çünkü şer'i şart (İhlâs ve Allah'ın şeriatına bağlılık şartı) yerine getirilmemiştir. Zira halisane yapılmayan ve Allah'ın rızasına uygun olmayan her amel batıldır. Küfür ehli kimselerin amelleri, ihlâs bakımından veya rizai ilahi'nin gözetilmesi bakımından, bazen de her ikisi bakımından noksandır. Bu durumda makbul olmaktan daha da uzak olur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالأذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ
[صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا)) [سورة البقرة من الآية:264

"Ey îmân edenler! Allah'a ve âhiret gününe inanmadığı hâlde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan ve maruz kaldığı şiddetli yağmurun kendisini çıplak bıraktığı bir kayanın durumu gibidir. Onlar kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler..." (Bakara Sûresi: 264).

Âlimler; “riya” ve gösteriş olsun diye yapılan amellerin, sevabının boşa gittiği hususunda ittifak etmişledir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in şu sözü bunun delilidir:

[قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِي غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشِرْكَهُ.] رواه مسلم

“Allah Tebârake ve Teâlâ buyurdu ki: Ben, kendisine şirk koşulanların şirkinden en çok mustağni olanıyım. Kim, bir amel işler de amelinde bana başkasını ortak koşarsa, (kıyâmet günü) onu şirki ile başbaşa bırakırım.” (Müslim, hadis no: 2985).

İmam Nevevî; Müslim Şerhi’nde (18/116) diyor ki:

“Burada kastedilen, gösteriş ehli kimselerin amellerinin batıl olduğudur. Sevabını alamayacağı gibi, günah kazanırlar.

Şüphesiz, bu gibi tehditler, müslümanlar için korkutmanın en korkunç olanıdır. Gösteriş ve riyadan uzak olması ve Allah’a karşı ihlaslı bir kalp ile yönelmesi konusunda önemli bir unsurdur. Aksi takdirde; dağlar kadar bile olsa, riya olsun diye yaptığı amelleri boş ve batıldır. “Riyakârane yapılan amellerin sevabının olmayacağı” ile ilgili olarak Fıkıh âlimlerinin detaylı görüşleri için; İmam Gazali’nin “İhyau Ulumu’d-Dîn” adlı kitabına bakılabilir. (4/384).

Sevban'ın -Allah ondan râzı olsun-, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-’den rivayet ettiği meşhur hadise göre o şöyle demiştir:

“Biliyorum ki, ümmetimden bir kısım kavimler, kıyâmet gününde, tihame dağları misali iyiliklerle gelirler, ancak Allah -azze ve celle-, onların bu (iyiliklerini) darmadağın eder”.

Sevban dedi ki:

Ey Allah’ın Rasulü! Onları bize tarif et ki, bizler de -bilmeden- onlardan olmayalım.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Onlar, sizin kardeşleriniz ve sizin aşiretinizlerinizdendir. Geceden sizin aldığınız payı onlarda alırlar.(Sizin gibi, onlarda geceleri ibâdet yaparlar!) Ancak, onlar öyle kimselerdir ki, Allah’ın haram

kıldığı şeylerle karşı karşıya kaldıklarında onu çiğnerler...” (Hadisi, İbn-i Mâce, Sünen’inde (4245) sıra numarasıyla, Ravyani Müsned’inde (1/425) sıra sayısıyla, Taberânî Evsat’ında (5/46) numarayla ve Sağîr’da (1/396) rivayet etmiştir. Münzirî de “et-Terğib ve’t-Terhîb” adlı eserinde (3/242) “râvileri güvenilir” demiştir. Albânî’de, “es-Silsiletü’s-Sahiha” adlı kitabında “senedi sahihtir” demiştir.

Bu insanların durumundan anlaşılan, toplum içinde bulunduklarında doğruluk ve iyi insan rolünde görünmelerine karşın, yalnız kaldıklarında Allah’a isyanda bulunmalarıdır.

İkincisi:

Sadece Allah rızası gözetilerek ve O’ndan başkası için olmayan, halisane bir şekilde işlenen amellerin karşılığını, Allah “iyilik” olarak yazar. Karşılığı da cennette verilir. Başka amellere bulaşan riya ve başka vesilelerle işlenen günahlar da o (amellerin değerini) düşürmez. Allah Sübhanehu ve Teâlâ hazretleri, iyilerin amellerini boşa çıkarmaz. İşleri, “iyilik” olan müminlere haksızlık edilmez. Allah Teâlâ, Zilzal Sûresinde, genel bir kural olarak belirttiği âyet-i kerimesinde şöyle buyurmaktadır:

[فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ)) [سورة الزلزلة الآيتان: 7–8)

Kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecektir. Kim de zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse, onun cezasını görecektir. 99/Zilzal suresi, ayet 7–8.

Şeyh’ul-İslam İbn Teymiyye, “Mecmu’ul-Fetava” (10/321)da der ki:

“Büyük günah sahibi kimseler, Allah’ın rızasını umarak, yapmış oldukları iyiliklerle (O’nun huzuruna) çıktığında, -büyük günahına karşılık cezayı hak etmiş olsa bile- Allah Teâlâ onun sevabını verir. Ehl-i sünnet ve’l-cemaat (itikadına) göre; Allah’ın (azabından) korkarak, halisane (bir niyetle) yapılan ve Allah’ın emir ve yasaklarına uygun olan ameller kabul olunur.O’nun (azabından) korkarak yapılan herhangi bir amel, başka işlerinde günahkârlık ediyor bile olsa makbuldür. Allah korkusuyla olmayan ameller ise, başka amellerinde itaatkâr olsa bile, kabul edilmez.” (Özetle alıntılanmıştır.)

Üçüncüsü:

Müminlerin akıbetleri konusunda kalplerine korku salan ve ağır sorumluluklar ihtiva eden ve tehdit içeren Kur’an-ı Kerim’deki birçok âyetin, maneviyat yolunun yolcularının yükselmeleri ve nimetlerin en büyüğünü kazanmaları için büyük etkisi vardır.

Süfyan es-Sevrî'den -Allah ona rahmet etsin- rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

“Bana göre Kur’an'da;

[قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ)) [سورة المائدة الآية:68)

"De ki: Ey Kitap ehli! Tevrat’ı, İncil’i ve Rabbinizden size indirileni (Kur’an’ı) uygulamadıkça hiçbir şey üzere değilsiniz." (Mâide Sûresi: 68.) âyetten daha şiddetli bir âyet yoktur.”

İbn-i Sîrîn’den -Allah ona rahmet etsin- rivayet edildiğine göre, o da şöyle demektedir:

“Onlar (münafıklar) indinde, şu âyetten daha korkunç olanı yoktur:

[وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آَمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ)) [سورة البقرة الآية:8)

"Öyle insanlar da vardır ki: Allah’a ve âhiret gününe inandık, derler; Oysa onlar mü'minler değillerdir." (Bakara Sûresi: 8).

İmam-ı Azam Ebu Hanife’den -Allah ona rahmet etsin- rivâyet edildiğine göre o şöyle demiştir:

“Kur’an da en şiddetli âyet, Âl-i İmran Sûresi’nin şu âyetidir:

[وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ [سورة آل عمران من الآية:131

"Kâfirler için hazırlanmış ateşten sakının." (Âl-i İmran Sûresi:131).

İmam Şafii’den -Allah ona rahmet etsin- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Kur’an da en şiddetli âyet, Allah Teâlâ’nın şu sözüdür:

[إِنَّ الإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ . إِلا الَّذِين آَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ [سورة العصر الآيات:2–3

"İnsan gerçekten ziyan içindedir. Ancak îmân edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir)." (Asr Sûresi: 2-3).

İslâm âlimleri; Kur'an-ı Kerim'deki en şiddetli âyet hakkında, başka birçok görüş ileri sürülmüşlerdir.

Bunlardan bazıları şunlardır:

[وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ [سورة آل عمران من الآية:28

"Allah, asıl sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır." (Âl-i İmran Sûresi: 28).

[سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَا الثَّقَلانِ [سورة الرحمن الآية: 31

"Yakında sizi de hesaba çekeceğiz, ey cinler ve insanlar!" (Rahman Sûresi: 31).

[فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ [سورة التكوير الآية:26

"(Hâl böyle iken) nereye gidiyorsunuz?" (Tekvîr Sûresi: 26).

[مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ [سورة النساء من الآية:123

"Kim kötü bir iş yaparsa, onunla cezalandırılır." (Nisâ Sûresi:123).

[أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لا تُرْجَعُونَ [سورة المؤمنون الآية:115

"Sizi boşuna yarattığımızı ve bize tekrar döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?" (Mü'minûn Sûresi:115).

[إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ [سورة البروج الآية:12

"Şüphesiz, Rabbinin yakalaması çok çetindir." (Büruc Sûresi:12).

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ [سورة الجاثية الآية:21]

"Yoksa kötülük işleyenler, kendilerini, inanıp salih amel işleyenler gibi kılacağımızı; hayatlarının ve ölümlerinin bir olacağını mı sanıyorlar? Ne kötü hüküm veriyorlar!" (Câsiye Sûresi: 21).

Bu görüşlerle ilgili olarak, İmam Suyutî'nin, "el-İtkan, fî Ulûmi'l-Kur'an" (2/430) ve yine Suyuti'nin, "el-Hâvi" adlı eserlerine bakılabilir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.